

у межах університету, так і за його межами, зокрема на регіональних та всеукраїнських конкурсах студентських науково-дослідних робіт; написання й публікація наукових тез та статей, зокрема в фахових наукових виданнях; участь у студентських наукових гуртках, підсумкових конференціях, що проводяться за результатами вивчення курсу, студентських, регіональних, всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, форумах та симпозіумах. Головною умовою використання науково-дослідної діяльності з метою формування системи вмінь професійного спілкування є цілеспрямоване залучення студентів до публічних виступів, пов'язаних із презентацією результатів

similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetma

вання, що передбачає формування практично всіх складників системи комунікативних умінь фахівця агроекономічного профілю.

Очевидно, що з метою активізації наукової роботи студентів загалом і залучення їх до публічних виступів зокрема потрібно використовувати різні механізми стимулювання, основними з яких є такі: врахування результатів наукової роботи при виставленні підсумкової оцінки з предмету, причому додатковою кількістю балів слід заохочувати презентацію цих результатів, їх публічний захист та апробацію на конференціях; рекомендації найбільш талановитих студентів на отримання різних грантів, проходження закордонного стажування; направлення в магістратуру, аспірантуру та надання переваг при вступі до них; призначення вищої стипендії, надання матеріальної допомоги, премій, цінних подарунків за високі успіхи в науковій роботі; нагородження спеціальними грамотами, дипломами та інші форми морального стимулювання.

*Лисунь А. Д., асистент
кафедри правового регулювання економіки*

ВИКОРИСТАННЯ KEYС-МЕТОДІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ГОСПОДАРСЬКЕ-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО»

Реформування національної системи освіти в Україні та сучасні інтеграційні процеси, зокрема, в освітній сфері України роблять необхідним впровадження нових активних методів навчан-

ня, які являються ефективним засобом в опануванні сучасних освітніх технологій та використовуються при підвищенні ефективності навчання та якості знань студентів. Оскільки активні методи навчання орієнтовані на особистість студента, на його свідому участь у розвитку власних знань, персональних і фахових навичок, у тому числі навичок колективної роботи й творчого вирішення конкретних проблем.

Як відомо, для підвищення ефективності процесу навчання важливим є наявність трьох компонентів спілкування, як комунікативний (передача та збереження вербальної та невербальної інформації), інтерактивний (організація взаємодії в спільній діяльності) та перцептивний (сприйняття та розуміння людини людиною). Слід звернути особливу увагу саме на інтерактивний компонент спілкування. Як свідчать дослідження проведені Національним тренінговим центром (США, штат Меріленд) [2] інтерактивне навчання дозволяє різко збільшити процент засвоєння матеріалу, оскільки воно впливає не лише на свідомість студента, а й на його почуття, волю (дії, практику). Результати даних досліджень були наведені в так званій «Піраміді навчання» (рис.1).

Рис. 1. «Піраміда навчання»

Отже, на рис. 1 видно, що найменших результатів можна досягти за умов пасивного навчання (лекція — 5 %, читання — 10 %), а найбільших — інтерактивного (дискусійні групи — 50 %, практика через дію — 75 %, навчання інших чи негайне застосування — 90 %).

Одним з таких інтерактивних методів навчання саме і є Case Study (кейс-метод, або метод аналізу ситуацій) розроблений англійськими науковцями М. Шевером, Ф. Едейем та К. Єйтс [3]. Оскільки саме йому у світовій практиці відводиться важливе місце для вирішення сучасних проблем у навчальному процесі. Вперше CASE метод був застосований у 1910 році при викладанні управлінських дисциплін у Гарвардській бізнес-школі [1], яка добре відома інноваціями, а в Україні даний метод став поширюватись тільки у другій половині 90-х років XX ст., як пізнавальна акселерація у процесі вивчення природничих наук.

У процесі освоєння студентами навчальної дисципліни «Господарське-процесуальне право» досить важливим є використання інтерактивних методів навчання (ділові ігри, ситуаційні завдання, побудовані на основі реальної правової практики), а отже досить доречним є і застосування CASE методу при розгляді та аналізі конкретних правових проблем.

Суть даного методу полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень студентами з певної проблемної теми навчальної дисципліни.

Цінність використання даного методу при вивченні дисципліни «Господарське-процесуальне право» полягає в тому, що він одночасно відображає не тільки практичну правову проблему (вирішення проблем господарсько-правового характеру), а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при розгляді проблемної теми дисципліни, а також вдало поєднує навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що в свою чергу є діяльним і ефективним засобом в реалізації сучасних завдань системи освіти [4, 5].

Технологію роботи при використанні CASE методу наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**ЕТАПИ ОРГАНІЗАЦІЇ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ
ЗА МЕТОДОЛОГІЄЮ CASE МЕТОДУ**

Етапи роботи	Дії викладача	Дії студента
До заняття	1. Підготовка кейсів 2. Визначення основних та допоміжних матеріалів для підготовки студентів 3. Розроблення сценарію заняття	1. Отримання кейсу та додаткових матеріалів по ньому 2. Розподіл за власним бажанням на групи в залежності від обраного кейсу та обрання капітану, який буде координувати роботу групи в подальшому 3. Індивідуальна підготовка до розгляду кейсу на занятті.

Етапи роботи	Дії викладача	Дії студента
Під час заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організація попереднього обговорення кейсу 2. Керування процесом обговорення кейсу; забезпечення допоміжними відомостями (фільми, діаграми, схеми, статистичні матеріали) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Викладення кожною групою змісту та проблемних питань їхнього кейсу 2. Дискусійне обговорення конкретної ситуації у вигляді «круглого столу» в ході якого учасники висловлюють конкретні пропозиції, проводять відповідний порівняльний аналіз поданих пропозицій з метою прийняття остаточного рішення. 3. Участь у прийнятті остаточного рішення.
Після заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінювання роботи студентів під час обговорення кейсу 2. Оцінювання виконаного завдання у письмовому вигляді 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складення письмового звіту по виконаній роботі (проекту Закону, Концепції, Програми розвитку).

Як бачимо, проведення занять із застосуванням методу аналізу конкретних ситуацій відрізняється від звичайних навчальних занять тим, що в основі такої ситуації лежить реальна правова проблема. Тому виділяють наступні навчальні завдання CASE методу:

- набуття навичок використання теоретичного матеріалу для аналізу законодавства, статистичних джерел, судової практики;
- формування навичок оцінювання правової ситуації, вибір та організація пошуку основної інформації;
- вироблення вмінь формулювати питання і запити;
- вироблення умінь розробляти багатоваріантні підходи до реалізації плану дії;
- формування вмінь самостійно приймати рішення в умовах невизначеності;
- формування навичок та прийомів всебічного аналізу ситуацій, прогнозування способів розвитку ситуацій;
- формування вмінь та навичок конструктивної критики.

Також важливим є відмітити, що при проведенні занять з використанням CASE методу водночас використовуються й інші методи та форми навчання (рис. 2).

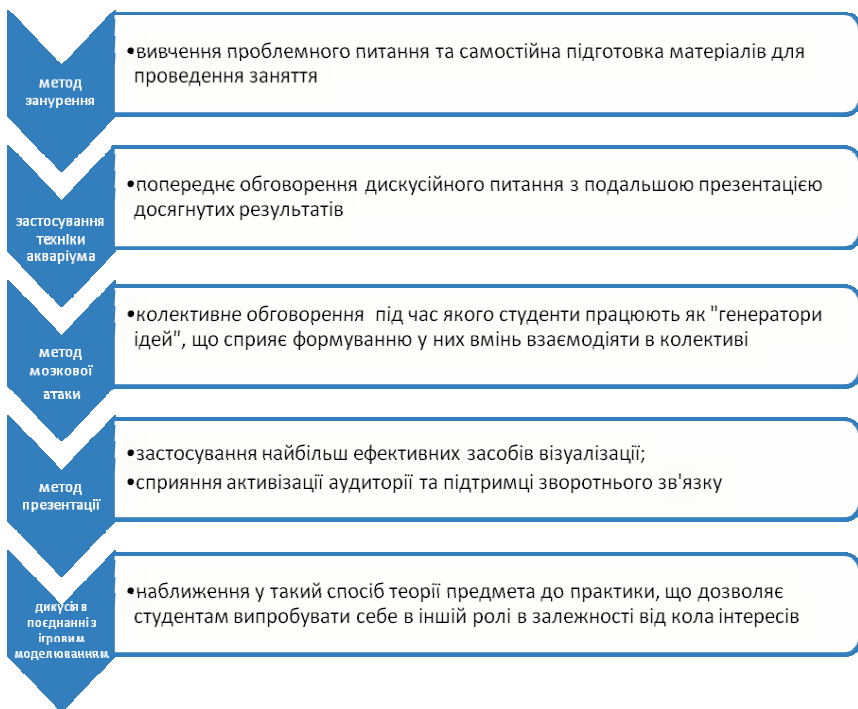

Рис. 2. Методи та форми навчання, що входять в методологію CASE методу

Таким чином, треба визначити, що застосування викладачем CASE методу з одного боку стимулює індивідуальну активність студентів, формує позитивну мотивацію до навчання, зменшує «пасивних» і невпевнених у собі студентів, забезпечує високу ефективність навчання і розвитку майбутніх фахівців-юристів, формує певні особистісні якості і компетенції, а з іншої сторони дає можливість самому викладачу: самовдосконалюватись, по-іншому мислити й діяти та оновлювати власний творчий потенціал. Отже, як інтерактивний метод навчання CASE метод є досить ефективним при вивченні дисципліни «Господарсько-процесуальне право» та й інших правових дисциплін загалом. Оскільки, аналіз правових проблемних ситуацій є характерним прикладом проблемного навчання в якому найповніше реалізуються вимоги єдності та теоретичної діяльності, їх зв'язок із господарсько-правовою практикою, чинним законодавством, законопроектами та правовим досвідом розвинених країн світу. Також проведення

семінарських занять з використанням методу аналізу конкретних ситуацій дозволяє розвивати певний рівень правового мислення у студентів і сприяє формуванню якостей майбутнього юриста-господарника.

Література

1. Михайлова Э. А. Кейс и кейс-метод. — М.: Центр марк. исслед. и менедж., 1999.
2. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / Упор. О. Сидоренко, В. Чуба. — К.: Центр інновацій та розвитку, 2001.
3. Пометун О., Пирожниченко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. — К.: Видавництво А.С.К., — 2004. — С. 7, 11, 19.
4. Сурмін Ю. П. Метод аналізу ситуацій (Case study) та його навчальні можливості. Глобалізація і Болонський процес: проблеми і технології: Кол. моногр. — К.: МАУП, 2005.
5. Європейський вектор економічного розвитку: Збірник наукових праць. — Вип. 1(2). — Д.: Вид-во ДУЕП, 2007. — 184 с.
6. Смолінська О. Є. Кейс-стаді організаційної культури: методика дослідження і методика викладання / Актуальні проблеми економіки №1(79), 2008. — С. 51—59.

Ловка О. В., асистент
кафедри педагогіки та психології

ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Одним із важливих напрямків удосконалення якості професійної підготовки студентів у ВНЗ є розвиток науково-дослідної діяльності. На сьогодні результати опитувань студентів свідчать, що мотивація студентів до науково-дослідної діяльності знаходиться на досить низькому рівні. З нашої точки зору, підвищення мотиваційної спрямованості та розвиток умінь студентів до цього виду діяльності можливі за умови врахування певних психологічних умов.